

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
 Maczsor **452** szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. v. szombat, kedden, csütörtökön és szombaton.
 Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetés: Ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5
 krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:
 Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül! E lapok szerkesztőjének szállása mostantól kezdve a piacsoron, a 452. sz. alatti báró Radák-ház szárny-részébe van áttéve.

**Egy igénytelen vélemény a székelyföldi
katholikus tanintézetek érdekében.**

A „Korunk“ idei 49-dik számában Hegyaljai-
től „Néma gyermeknek anyja sem érti szavát“, és 52-dik számában: „Fogjuk meg a dolgot a hol kell“, a katolikus tanintézetek ügyében általánosan, az 56-dik számában pedig Grachus-
tól egyenesen a csik-somlyói főgymnasium érdekében három cikk jelent meg.

Miután a nevelés ügye a római katolikusoknál csaknem egészen és függetlenül a papság és különösen a főpásztor közvetlen felügyelete és rendelkezése alatt állott eddig és áll még ma jelenleg is, azért ezen cikkek, különösen midőn a második cikkek írója a tanulmányi alapról is oly részletes kimutatást közöl, nem kevésbé leptek meg bennünket.

Valójában ideje is lenne, hogy legalább a nevelés ügye a római katolikusoknál is, a főpásztor igazgatása alatt, az egyházi- és világiak által kölcsönösen ne csak rendeztessék, hanem felügyeltesék is!... Mert csak ez lenne képes és semmi egyéb a nevelés szent ügye iránt még most a féltékenység miatt hűledező kebleket áldozatkészségre hevíteni! S ezen kölcsönös egyetértés talán még a most fájdalom csak papíron lehető sok kívánnalmaink és szükségünknek rövid idő alatt sikerdús eredményt is eszközölhetne...

És mi bizunk, hogy ez mielőbb létre fog jönni; hisz ezelőtt csaknem egy évtizeddel bármely képzettséggel bíró világi ifjú előtt a tanári állomásra jutásnak csak reménye is a légvárféle ábrándokkal azonos volt, s jelenleg a vallásos ugymint hazafias buzgalmaért egyiránt köztisztviselőben álló nagyméltóságú püspök és iskola-főigazgató ur ő exclja tapintatteljes és bölcs intézkedései következtében e komoly bajon is segítve van. S e jobb jövő iránti reményünk annyival alaposabb, mivel ez ügy nyilvános uton kezdett tárgyalatni, a nyilvános uton megvitatott ügyek pedig ritkán szoktak balul kiütni. E mostani föllépésünknek is czélja az, hogy a kátholikus iskolák rendezése körüli nézetünk a közvélemény által még ideje korán rostáltathassék meg.

Magyarhon Királyhágón inneni kerületében ugyan is a római katolikusok túlnyomó többsége a szé-
kelyföldön lakik, s mégis annyi évek során át —
tettelegesen — egy katolikus főpásztornak sem ju-
tott eszébe, mint minden katolikus tanítézetek fő-
igazgatójának, hogy a székelvföldön is philosophiai
és jogi tanszékekkel ellátott főintézet állíttassék fel,
s e miatt a székelvföldiek, ha a más vallásuak in-
tézeteibe nem akarták gyermekeiket mintegy ke-
gyelemből oktattni, kénytelenek voltak őket az egyet-
len s a távolság, egy miut drágasága miatt nagy
költségbe kerülő kolozsvári lyceumba küldeni.

A 12 éves Bach és Thun-féle rendszer azonban e téren is újításokat tett, s tanintézeiteinkbe új tanítási rendszert állított be nemcsak, hanem gymnasiumainkat is új alakba öntette, mely szerint az udvarhelyi fő-, a marosvásárhelyi és csik-somlyói algymnasiumokká alakítottak, a kantai pedig teljesen eltöröltetett.

Erdély püspöke dr. Haynald Lajos ur ö exclja
áldozat készsége és a székeleyek iránti előszeretete,
több lelkes áldozók hozzájárultával, a csik-somlyó-
algyrnasimut főgymnasiummá alakítani megkísér-
tette ugyan, de a nemzet anyagi szegénysége miatt
az még ma is csak hét osztálylyal bír. Azonban
ő nmultgának ezen áldozata a székeleyég kebelében
ha nagy elismerésben részesül is, még sem ez
teszi a nagy főpap és hazafinak az utókor előtt ne-
vezet halhatatlanná, hanem az általa ugyan ott nagy-
lelküleg alapított „tanító-képezde.“ Igen, mert a szé-
kely népnek magának is valóságosan kiképzett ta-
nítókra nélkülözhetetlen szüksége van; s e szüksé-
gnek segiteni mulasztathatlan teendőjének is ismerte
a kegyes főpásztor.

Midőn azért jelenleg az Erdély kerületi katholi-

kus tanintézetek újbóli rendezése van kilátásban, s hegyalja a már megnevezett cikkében a következő — de általa megoldatlanul hagyott — kérdést állította fel, hogy „Hol kell essék fő- közép és al- gymnasiumokat állítani?” a katolikus pénz- alapokról közölt adatok tekintetbe vételével mi is az e kérdés körüli nézeteinket röviden a következő- leg mondjuk el felelet — s ha tetszik — indítvány képen is. Ugyan is, mivel a kolozsvári kath. lyceum a székelyföldről nagyon távol fekszik és a régi alapítványok is felire húztak össze, s így a segedel- mezésben is már kevesebben részesedhetnek, hogy ezen érezhető szükségén némileg segítve legyen, in- dítványozzuk : miszerint a kolozsvári lyceumon ki- vül a székelyföld területén is állhassék egy főta- nodá — habár egyelőre csak philosophiai tanszékekkel is — föl!

Es ezen indítványunkat a nemzet ismert szegénysége megdönthetetlenül támogatja; hisz a tapasztalás bizonyítja azt, hogy a nemzet nagyobb része nem képes önerején, költségén az ország belső széléről a külső szélén levő föntézetbe gyermekeit nemcsak kiszállítani, hanem ott — a távolból — kelőleg gondozni is; kimondhatatlan előnyére is szolgálna azért mind a székelységnek, mind pedig az egyháznak, ha az indítványba hozott intézet föllálna, mivel a köztudat szerint a székely ifjak többsége az egyházi pályára készül inkább, mint a melyre legtöbbször a bölcsészeti osztályok végzetével szoktak a jelentkezők fölvetetni. Már pedig ha legalább ezen osztályokat a székelyföld területén is végezni lehetővé tétetik, azon esetben a tanulók s következőleg a jelenkezők száma is meg fog kettőzödni, a szaporodás pedig az egyház előnyére lesz, hisz a több közül csak mindig könnyebb lesz a kiszemelés is; de nagyot nyerne maga a székely nép is, mivel azok közül, kik az egyházi pályára föl nem vétettek, többen a népnevelési és mívelési pályára határozának magukat, s hiszszük, hogy a tanító-képezdében is a bölcsészeti osztályokat végzett ifju néptanítóvá is sikeresebben képeztetethetnek; de nyernének ezáltal végre a polgári pályára készülni óhajtó szegény székely ifjak is, mert a főnnebbi mód szerint több testvéreik más pályát választván, ezek nagyobb részének megint ut nyílnék a kegyesalapítók jótekonysága élvezetében a jogi, mérnöki vagy orvosi osztályokat is végezhetni; hisz a székelyföldön annyi alapítvány van, hogy a bölcsészeti osztályokból azon felsőbb tudományok hallgatására vágó jeles de szegény ifjaink azokon tanulmányaikat teljesen végezhetnék! Azonban kíváncsok fog lenni mindig az, hogy a személyes érdek háttérbe szoríttassék, és annak a köz soha föl ne áldoztassék! S ebből folyólag az elegendő birtokú székely felebarátaink családi összeköttetés czége alatt ne kívánják az alapítványokat a szegény de jeles székely ifjak elől elfoglalni, annyival is inkább pedig ne, mivel mindnyájan egy nemzetnek s így egy szerteágazott családnak vagyunk gyermekei; hanem a tehetősek tartsák szigorú hazafi kötelemöknek inkább a fölött őrködni, hogy az olyan alapítványok is, mindig csak szegény sorsu, de jeles agyikezett s jó reményű székely ifjaknak adományoztassanak

A székegyföldön ezeknél fogva is egy főtanoda fölállítása tehát elannyira kikerülhetetlen szükség, miszerint ennek elmulasztása esetében — főkép midő az indifferentismus világa itt is annyira kezd terjedni — bátran kimondjuk, hogy e nélkül a tiszta katolikus érdekek mindig teljesen veszélyeztetve vannak s leundnek, és e tárgyban egyéb kérdés nem is merülhet föl, mint az: hogy ezen intézet a székegyföldnek melyik pontján állíttassék?

Azonban míg ezen kérdésre érdemlegesen felel-
nénk, indítványozzuk még, miszerint a kantai, csik-
somlyói, marosvásárhelyi és udvarhelyi gymnasiumok
alakíttassanak úgy, hogy ezek bármelyikét végezve
a tanuló egyenesen a bölcsészeti osztályokba léphe-
sen; s midőn e megtörtént, azután nézzünk a szé-
kelyföld területén széjjel, a keressük meg, hogy
ezek közül melyik fekszik inkább a központra? S
ha őszinték leszünk, ha a magán érdekeket levetkez-
zük, akkor bizonyára kénytelenek leszünk bevallani

azt, hogy a központon egyedül csak Udvarhely fekszik, s ezzel az általunk felállított kérdésre is feleletünket talán kielégítőleg tettük meg; mert

Udvarhely mellett szólnak ezen kívül a Háromszék, Csik-, Gyergyó-, Kászonszékek és Maros-
szék területén lakó katolikus szélesség összes érde-
kein kívül, a külkülli, erzsébetvárosi és brassói kato-
likus esperesi kerületekben lakók magánérdekei is.

De Udvarhely mellett beszélnek az erzsébetvárosi és brassói kis gymnasiumok is.

Udvarhely mellett szól továbbá azon körülmény is, miszerint a szülők azon fiaik számára, kik az alapítványok jótékonyágában nem részesíthetnek, ott elegendő kényelmes szállást, mosást, kosztot, s a minden osztálybeli kézművesek sokasága következtében öltözetet is a legelőnyösebb feltételek és legjutányosabb árakon állíthatnak s illetőleg szerezhetnek, s talán mindezt mondhatnók el az alkalmazandó tanárok érdekében is, kik ezen kívül a száraz tudomány mellett még a társadalmi élet kellemeitől se lennének kénytelenek búcsút venni.

Igaz, hogy Hegyaljai az általa kitűzött kérdéseket Grachus szerint is székelyesen szólva: „sárba hagyta“, de bizony Grachus maga sem tett különben, midőn Udvarhelyt Csik-Somlyóért mellőzni kívánta.

Aztán na Somlyóhoz Csikszékét annyi fényes emlékek és érdekek láncolják is, ne feledjük soha, hogy nemzeti életünkben Udvarhely sem utolsó szerepet játszott, hisz a székelységnek ez volt a történelem tanusítása szerint központja, anyavárosa mindig; itt székelték talán hajdan a fölötte most omladéokban is alig látszó, de egykor sasfészek gyanánt tisztelt várban Rabonbánaink is?!

Uraim! ne legyünk önzők soha! Egy széknek sem lehet előnye különösen ott, hol a közérdek forog kérdésben; már pedig ha a székelyföldre az annyira nélkülözhetetlen főtanodát mielőbb felállítani óhajtjuk, akkor az összes nemzet érdekeit kell, hogy szemeink előtt tartsuk; s ha ettől egy hajszálnyira sem távoznunk, azon esetben Grachus is velünk kell hogy tartson, s el kell hogy ismerje, miszerint állításunk teljes igazságon alapul.

De uraim! Mátyás király is az egykori híres egyetemet nem Soroksáron, hanem az ország szívében fővárosában állította volt fel. r. s.

(F. S.) A „K. Közlöny“ 49-dik számában „Erdélyi“ aláírással egy czikkecske van, mely a dézma kárpótlásra nézve legegyszerűbb kuleszt két alternatívát állít fel: hogy a földterhesítési kárpótlásnak $\frac{1}{10}$ -d része adassék ki; akár a volt urbéreseket tisztá jüvedelmének $\frac{1}{10}$ -de husszorozva. Hogy mi nagy különbség van e kettő közt, egyszerű számítási mivelet kimutatja: míg ugyanis 10 holdas második osztályu vesztet urbéresét dézma kárpótlása, a tehermentesítési kárpótlás $\frac{1}{10}$ dével 30 frt lenne; addig azon 10 hold catastralis tisztájüvedelmének $\frac{1}{10}$ de husszorozva tenne körülbelül közép számitással — szántó- és kaszálóra véve fel azt — legalább is 60 frtot. Már e különbség kétségtelenül teszi, hogy a két alternativa egymás mellett meg nem állhat.

Mintbogy a dézmaügy örökvaltságot tárgyz, még pedig oly neműt, melynél a kárpótlási mennyiség nagy részben éppen a kárpótlásra jogosultak által fog fedeztetni, mennyiben az e célra szolgáló földtehermentesítési államkötelezvények évenkénti adópótlékok általi törlesztésre számítvák, s ez adópótlékok a nagyobb földbirtoku vesztos osztályt terhelik inkább, a kérdést annyira életbevágónak tartjuk, hogy megczáfolatlanul nem hagyhatunk oly nyilvánosságot elébe juttatott tervet, mely a legegyszerűbb kombinatió probáját sem állra ki, igazságszolgáltatás helyett a kártalanítást károsítással czélozza megoldani. Távol legyen fölünk, hogy rossz akarattal kívánjunk gyanusítani; a jó akaratot felismerjük a czikkben, mert az eljárás egyszerűsével éppen a kártalanítandók érdekében kívánhatni a „bis dat, qui cito dat“ axioma értelmezését, hibázatásunk a megfontolás, a számítás mellőztetésére szorítkozik.

Egy örökváltságot feltételező kárpótlás tárgyalásánál határozottan megállítandó az alap, mire a számítást fektetjük, s minden rávonatköző, azt emelő vagy csökkentő körülmények számbavételével, a pozitív eredmény kikerítésével kell megoldanunk a kérdést. A felállított ajánlat első ága alapul a föld értékét veszi fel; a második ága a föld jövedelmét catastralis kidolgozás nyomán.

Egyik sem megállható alap, mert a kárpótlandó dézma nem csak a vesztett urbéri föld terményeiből, hanem a volt urbéres bizonyos tenyésztményeiből s robotton felüli szolgálmányából is kerül ki. Ha a kárpótlás, ajánlott alapokon szolgáltatnák ki, a dézmanak bárányra, méhre stb. vonatkozó része teljesen kárpótlatlan maradna.

De csak a földterményre vonatkozólag sem megállhatók az ajánlott alapok, mert a fölthehermentesítési kárpótlási tőkék nem a föld valódi értékét képviselik, csak felét annak körülbelül; mivel a volt urbériség, állami terheknek alávetett állásában, inkább csak az utánajárt szolgálmányokra nézve nézettet földesuri tulajdonnak, s csakis ily nézpontból kárpótlásnak tekinthetők a csekély kárpótlási tőkék. Egy darab földnek tehát terménye, annak félértékén nem állítható fel. A katastrális földjövédelmi munkát pedig a dézma megállapítására nézve csak a földterményre nézve is azért nem lehet kifogástalan alap, mert a földesuri dézma a „brutto” jövedelem tizedét tette, a catastrális kidolgozás pedig „netto” jövedelmet határoz meg, a mi a bruttonak körülbelül csak felét teszi. Ez alapon is nagy károsodás érné a kárpótlásra jogosított osztályt.

Irtakból elvonható, hogy a dézma-kárpótlásnak más alapja nem lehet, mint a mit a legfelsőbb nyilparancs is kitűzött: a gyakorlatban volt dézma minden nemeinek összege, minden rájuk befolyással volt körülmények számbavételével közép mennyiségben árusítva.

E közép ár huszszoros összege adandja aztán az egyedül méltányos kárpótlást.

A „Sürgöny bécsi levelezője a csehországi nemzeti mozgalmat következő érdekes cikkkel jellemzi:

L. Családi ügyeim egy pár napra elvittek Bécsből. Cseh- és Morvaországban jártam. Visszakérte, sietek magamat a t. szerkesztőségnek bejelenteni. Bécsi dolgokról ugyan ma még nem írhatok, de remélem, hogy uti tapasztalásaim elbeszélése is fog olvasóinknál érdekelni találni.

Csehországban a nemzeti mozgalom még folyvást növekszik. Az agitáció mindig mélyebbre hat, mindig szélesebb hatáskörűt ér magának, melyekkel a nemzetiségi s politikai eszmék ezen országban találkoznak, roppantabbak még azoknál is, melyekkel Széchenyinknek meg kelle kitűznie. A magyar nemzetben éltek még a történelmi eszmék és emlékek; a cseh nemzet ezeket is eltemette azon gyászos csatában, melyben politikailag megsemmisült; a csehek egyszerre elveszték vala a nemzeti politikát s a politikai nemzetiséget. Magyarokban az aristokratia és vele az intelligencia mindig nemzeti vala, ha nem is nyelvi, de mégis érzelmileg s tetteleg; a csehboni főnemességnek tulnyomó része idegenkedik a nemzettől, értelmiségének mondhatni fele a burokrácia táborában hadakoz. Nálunk a nemzet ujja születésének eszméje azon nimbussal tűnt fel, mellyel csak fényes aristokráciák veheték körül. Főnemességünk a nép bizalmát bírva, az új eszméknek könnyen tört utat, könnyen szerezheté meg törekvéseinek az értelmiség s a nép támogatását; Csehországban a főnemességnek csak egy kis része áll a nemzeti eszmék mellett s ezen kis töredék is — bizonyos tekintetben legalább — inkább árt, mint használ; a Clamok, Salmok s Thunok nem szoktak a népszerű eszmék mellé állani, s így a cseh tábornak szabadelvű része gyanusan néz ezen vezérekre.

A cseh nemzet népszerűbb férfainak egyike ekkép jellemzvé előttem hazai mozgalmat:

„Mi törekvéseinkben nem vagyunk oly szerencsések, mint a magyarok. A mi táborunkban hiányzik a fény, mely a nagy s dicső nevekkel sugárzik ki; hiányzik az önbizalom, mely a hasonló körülmények közt kivívott győzelmekből ered. De ha nem is oly fényes a mi táborunk, még sem kevésbé „szolid”, mint a magyar; hadunk egyszerű de elszánt s kitartó, mint a husziták hada volt. Önöknek a mozgalom felülről lefelé ment, nálunk alulról fölfelé száll; ez göröngyös, sok nehézségekkel jár út, de Isten segélyével megbirkózunk a nehézségekkel. Nálunk a cseh dacz sok elönyt pótol, melynek a magyarok örvekednek. A minéptűnk hajlandónak látszik százszorozott buzgalom által helyrehozni, mit a száz meg száz évek gyászos során elmulasztott. Csak alig két éve, hogy mozgunk s mondhatni, hogy sikerült roppant. Nemzeti érzelmű lapjaink szaporodnak, s a faluk kore-máiban olvasók azokat, mint evangéliumot. A nemzeti öntudat, mely általuk a nében költetik, ifjú ugyan, de annál tisztebb, vállalkozóbb. A parasztok maguk közt pénzt, mégpedig szép összegeket gyűjtögetnek a Prágában építendő nemzeti színház javára és paraszt követségek által küldik meg Riegenernek és Palackynak. Ha a nép alsó rétegei ily vállalat mellett felbuzdulni tudnak, akkor a nemzeti érzelmnek már igen élénknek kell lennie. Politikai választásoknál a nép csak vezéreinek szavát hallja s ajánlataikat pontosan teljesíti. Cseh kerületekben a burokratának egész befolyása tönkre van téve. Mindez rendkívüli vívmány, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy mint mondám alig két év alatt s csak zajtalan agitáció útján hozott létre. Mi sem a templomban sem a síroknál nem gyűltekeztünk; meggyünk nicsenek, bír-lapjaink csak most keletkeznek, országgyűlésünk csak keveset szólhatott. Ennyi siker oly keves segédcsere mellett biztosítja a győzelmet. Azért bennünket sem a Reichsrath majorizálási dűbe el nem csüggeszt, sem a centralista lapok nagyja el nem keserít; nyugodtan haladunk biztos utunkon. De szomorít bennünket a magyarok magatartása. Őök, úgy látszik, dualizmuson kívül tövűt nem ismernek. Tudom, hogy mi mind azon jogokra, melyeket a magyarok méltán igényelnek, számot nem tarthatunk; nem ismerem félre a nagy különbséget, mely a cseh s magyar nemzetek történelmi jogai közt létezik; teljesen helyeslem gróf Aponyinak egyik pártfőnökünkhez intézett szavát: „Azt akarom, hogy a magyar országgyűlést illető jogok a birodalom valamennyi

országgyűléseire terjesztetessenek ki, annyit tesz, mint a nehézségeket, melyekkel a magyar kérdés megoldása jár, meghuszoszorozni, ezt pedig nem teheti senki, ki a birodalom belbékéjének helyreállítását őszintén obajlja.” Mindezt mondom, teljesen méltányolom; de őnök igen nagy hajlamot mutatnak a mi sorsunkkal légke bésé sem törődni, ha őnök ügye szerencsés fordulatot vesz; — őnök hajlandóknak látszanak, a dualizmus árán bennünket a szűkebb Reichsrathnak feláldozni és ez fáj nekünk, mert mi ezt a magyaroktól meg nem érdemeltük. Mi a magyaroknak sok bons office-seket tettünk. Mikor a bires tót vidéki követség Bécsben járt, felkért bennünket, hogy támogassuk. Mi támogatásunkat nem csak megtagadtuk tőlük, de elküldöttük hozzájuk pártunknak egyik előkelő tagját, ki a magyarhoni tótok viszonyait s kiváló egyéniségeit ismeri, bírja reá a küldöttséget, hogy a szándékot tüntetéstől álljanak el. Barátunk aztán oly vastag dolgokat talált mondani, hogy a tót atyafiak haragosan váltak el tőle. Este ugyanezen barátunk vendéglőbe jő és ott egy-asztal mellett megpillantja a küldöttségnek egyik tagját. Barátunk bizalmasan ül ugyanazon asztal mellé. De mit tesz tót atyáknak? Haragos pillantással s szó nélkül kel föl székről, s elhagyja az asztalt. Ezen eseményből gyaníthatja ön, hogy körülbelül mily dolgokat talált barátunk a tót követségnek mondani? A barátok is tudnának egyetmást a magyarok iránti barátságukról beszélni, míg mi hasonló rokonszenvnek jeleit a magyarok részéről nem bírjuk sat. Azonban mindaddig nem gyanakszunk annyira a magyarokra, hogy eddigi politikánktól csak egy hajszálnyra is el akar-nánk térni. Csak egyet mondom még: a ki azt hiszi, hogy bennünket a szűkebb birodalmi tanácsba belefoghat, nagyon csalatkozik. Ha önvédelemre kénytetünk, a monarchának velünk fog meggyűlni a baja, mint meggyűlt a magyarokkal, s be fogjuk bizonyítani, mikép a szláv elemben is megvan azon ellentétési erő, mely a magyarokat megtörhetnéne teszi.”

Még tovább is folytatná a kitért cseh férfiú panaszos fejtegetéseit, de az idézettek elegendőnek tartottam arra, hogy olvasóinkkal megismertessem a nézeteket, reményeket s aggályokat, melyek irányadó cseh körökben uralkodnak, miután ezeknek ismertetése nem érdeknélküli, se nem fölösleges.

Árkos, april 20-án 1862.

Tisztelt szerkesztőség! Mintán kormányzó ö nmlga a S.-Sz.-Györgyi városbivaltaloknak megválasztott név-sorát, mely választás tétetett vala a mart. 22 ki választmá-nyi gyűlésben megsemmisíté, administrator ö mlga ez értelembe új választó gyűlést kívánt tartatni f. hó 10 én, de a választmányi tagok nemgyűlték elő, mi is mi okból történt legyen, ha nem tudnók is, ha tudjuk is semmitsem hoz a konyhára; hanem a tavalyi oraker által a választás megsemmisítése ellen egy óvási szerkezmeny adstott bé azon alkal-mal. Csakugyan átlátva a tavalyi választmány, hogy a kérdéssel hosszason így játszani se nem tapintatos, se nem érvényes dolog, administrator ö mlga újított felhívására f. hó 15-re összegyűlt és megtette olyan candidatio alaku vá-lasztást, még pedig a következő eredménnyel: főbíró Ko-vács Balint; főjegyző Demeter József; tanácsosok: Gödri Fe-rencz, (ki pénztárnok is) Zajzon Lajos, Gyárfás Lajos, Bog-dán Andras, Mihály János, (ki egyszersmind rendőrbiztos is) és Kósa Daniel (ki adószedő is). Ezeket administrator ö mlga a kormányzóághoz felterjesztette megerősítés végett. Volt szó ezelőtt arról, hogy S.-Sz.-Györgyről nem lehetne kiállítani kétrendbeli városbivaltali testületet; s im ezekben azon ál-lítás megfelfalva tetleg, mert az egy Mihály János lévén, ki nem új tag, hanem tavaly is tanácsos volt, másfelől még ismertünk képes egyéneket, kik tavaly se jöttek volt bé, az idén sem.

A hó martzius végével vidékünkrol oly hamar eltaka-radott, a tavaszi vetést húsvétig a nép a tavaszhatárbán el-végz, haubeha az őszhatárbán sok hiányok kiegészítése miatt lehet még hátra valami eligazítatlan. Martzius vége és aprilis első fele a legkellemesebb napokkal folyt le. Martz végével már a fűzfa zöldült, a békák estéknél szóltak, maig minden fa kizöldült, ki az erdők, sőt azok cserfái is, mint ez máskor háromszéken ismeretlen dolog volt. Cseresznyék és kajszialk teljesen kivirágoztak; april 15 én ezekre eljött a késői hó s tartott 48 óráig gyér fergeteges hullása, de vékonyan állhatott meg, nem is ártott semminek, jöllehet egész nagy pénteket hatáson ástomolta a fagyos hideg.

A nagy pénteki gyász igazán néhez gyászszá lön Kál-nok helysége nézve, hol is délelőtti tempomozás végével, 11 és 12 óra között tíz tüvű ki egy csűrűn s ez a kárpá-tokról irányult szél által sodortatva, a helység központál-lási terjedelmén 9 telken igen sok épületeket hamvasztta el, Tan. J. telken éppen mindent. Több zsendelyes házak is gyultak meg, de az élénk elbánás azokat megvédte. Az általános vész csak annyiban lábalatott, mert az évszak ott áll, hogy sok takarmánykár nem lehetett és a marhák ktn is legelhetnek.

Megvolt a bójtközépi S.-Sz.-Györgyi országos vásár, de a marhának nem volt kelete. Maholnap megleszen a sz. György napi is, de etől se várunk nagy eredményt. Sze-gény nép, mennyifele baj agaszt! mennyi féle vész snjtol!

Kiss Mihály.

Tasnád, apr. 13-án 1862.

Ma este tartja bucú előadását Balogh szintársulata, viendők magunkkal nem nagy meglepetést itteni pártolatá-sokkal. Hja! ily pénz szük világban, mikor a pénzforrások minden felől be vannak dugulva, a legjobb akarat sem elég pénz nélkül a kötele-ség kellő lerovására; fáj ez érzés mindnyájunk keblében.

Ily körülmények közt még szomorítóbb az, hogy a hamis pénzgyártók igen sok helyen előállottak, s így a mi kevés pénz is beszivarog, félő, ne hogy az is hamis és semmit erő legyen. S ha tán mióta szép Magyarországon a papír pénz folyamatban van, annyi hamis bankógyár nem állott fel mint jelen időkben, miért van ez és honnan?

*) Ez csakugyan tény s annak idejében maga az illető cseh bi-ro-dalmi tanácsos beszélte nekem ezen esetet.

A levelező.

legjobb hangzásu nevek s családok sodortatnak veszélybe ezen mammon által. Mult évben Ércemlyénből, Endrédről, Margitáról s városunkból is fogattak be ezen polgári bűn részesei, ugy a jelenben is Margitáról.

Eppen most érkezett meg vidékünkbe főispányi helyettes m. Viski urnak a növelés ügyét felkaroló azon szí-goru rendelete, hogy a gyermekek folytonos iskoláztatására az előjárók szorosan felügyeljenek, s az ellenszegülő szülék pénzbürséggel büntetessenek. Ugy látszik másként nem is fog nagyobb lendületet nyerni népnevelésünk, hanem ha oly egyének állanak az ügy élére, kiknek az akarat mellett erő és hatalom kezeiknél van, rendeleteiket teljesedése is venni, mert ezelőtt is jöttek a községekbe igen erősen hang-zó rendeletek; s a helység előjárói tudva, hogy az írott rendelet tud hallgatni, ök is elhallgattak vele, vagy megha-gyattak a tanítónak, hogy a mulasztókat jegyezze és adja át büntetés végett, s több helyen történt is, de a méltatlan-kodó szülék előtt az előjáróság kezeit mosva szépen a sze-gény tanítóra utalt, hogy hisz ök nem okai, mert a tanító írta ki; nyert aztán a szegény tanító haragot a felzaklatott szüléktől s ő is abba hagyta az üdvtelen eljárást, s lett következtése a további nem iskoláztatás. A kedves gyer-mekek örzék a libát, bornyut, mert kedvesebb jószágá az sok-nak saját gyermekénél.

Szerintünk csak is ugy lehet a növelés ügyét a nép közt virágzásba hozni, ha az iskola folytonosan látogat-tatik, s a tanítóitól hetenként vagy havonként a községi elő-járóság maga kérje ki a hiányzóknévsorát, ezt pedig csak ugy teszik, ha mint több m.-honi megyében, a megyei ható-ság evidentiában kívánja tartani havonként az iskolák állá-sát, ugy az ellenszegülő büntetéséről jegyzéket. Így a tanító is a helységelőjáró is fel van mentve az oly könnyen sértve érző lakosság méltatlankodásától.

Ennyit kívántunk nyilvánosságra hozni, a magunk és mások tapasztalásai után, midőn buzgóan fohászkozunk Isten-hez: Uram jöjjön el a te országod a népnevelésben. r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az „Ost und West” nek Zágárból e hó 16-káról mint feltűnő dolgot írják, hogy ott az utóbbi napokban sok törököt láttak megfordulni, kik különösen az ugynevezett nemzeti párthoz tartozó emberek sürten közeledtek.

— Lassel brassói képviselőnek — ki a szász nemzeti egyetem gyűlésében szabadelvű véleménye miatt igen kitént, s otthon igen népszerűvé lön, — Brassóba érkeztek a leg-elsőbb családokhoz tartozó mintegy 400 ifjú, fátyla-szenével akart tisztelkedni, azonban a hatóság a fátylasze-nét betiltá.

— Gr. Reviczky Ádám, nyug. magyar kir. kan-czellár f. hó 21-én Szentkeresztben, Bécs mellett 76 éves korában hosszabb gyöngékedés után meghalt. Mint al-és főkanzellár 11 év lefolyásáig működött s valódi hazafai tevékenységgel és buzgalommal róttá le hona iránti köte-lességeit. Béke hamvaira.

— Az „U. N.”-nek írják Bécsből: Gr. Apponyi országbíró ö excja, ki jelenleg Kalksburgban Bécs mellett családja körében időzik, f. hó 22-én d. e. majdnem két óráig értekezett udvari kanzellár ö excejával.

— A felállítandó állatkert iránt mind nagyobb részvét nyílvánul. Várady Gábor volt országgyűlési képviselő ígé-rett tett oda működni, hogy a máramarosi erdőkben fel-található minden állatfajból küldésék pár fiatal példány.

— A „P. Hírök” mai számában alaptalannak nyílvá-nítja azon gyanut, mintha a „Garibaldi” cím alatt a mult napokban megjelent röpirat szerzője az ö szerkesztő-ségében volna keresendő.

— Pécsert f. hó 17-én éjjel oly fagy volt, hogy a magasabb hegyeken fekvő szőlőket nagy részben leperzsel-te; — a völgyben fekvő szőlőkben ellenben a kár igen cse-kevénynek mondható. Néhány év óta a pécsi szőlők igen sokat szenvedtek, s ime e csapás ez idén ismét minden remény-től megfosztja a fíradatlan gazdákat. — Hason csapások által snjtvá, több szőlőtulajdonos vékép felhagyott a szőlő-míveléssel: a napszám drága, az adó nagy, a haszon=0.

— S a mi legsajnosabb, ily fagy három, négy évre semmi-siti meg az iparkodó szőlőtulajdonosnak szüreti reményeit. (M. S.)

— Párisban egy szerelmes pár fogadott egy társaság-gal 200 frankban, hogy 10 óra lefolyása alatt 10,000 csó-kot váltanak egymással. A társaság kirendelte maga részé-ről a bizottmányt, s a fogadás végrehajtása megkezdődött. Az első órában 2000, a másodikban 1000, a harmadikban már csak 750 csókot váltottak egymással, s nem is lett több. Az ifjú elájult, a leány pedig több napig tartó ideg-lázba esett, melyből csak nehezen menthették meg. Az ellen-fél megkapta a 200 frankot. Ebből megtanultatták az ille-tök, hogy a jó is rossz válik, ha sokat akarunk belőle!

— A „M. S.” írja: Bécsben az „arany szarvasnál” egy pópa volt szállva. Több napi ott időzés után arany-ka-kal fizette ki tartozásait. A pinézér észrevette, hogy az aranypénzek tulajdonképpen csak megaranyozott hatosok. A pópa erre rettentően kezdett káromolni egy oláh sertés-kereskedőt, ki neki 100 db ily hamis pénzt adott 7 frtjával. El is ment rögtön földni a csalót a városi hatóság-nál — és nem tért többé vissza.

— A „M. Sajtó” ban „Földvételi társulat” cím alatt egy cikk jelent meg, melyben a közszegényedés feletti aggodalom ecsetelése s okainak fűrkészése után a I. I. jegyű cikkíró elmondja, mily viaszás feltételek alatt kény-telen sok földbirtokos földjén tudani, mennyire sajnos, hogy az ily csekély áron elkeft földbirtok többnyire oly emberek kezébe kerül, kik az évi jövedelmét nem ez országban költik el; s mi cikkíró gzerint mind onnan származik, hogy az országban nics pénz és hitel, ha pedig Magyarország nem lesz úgy, mint eddig, túlnyomó rész magyarok birtokában nem is lesz soká Magyarország. E bajon segitendő, oly társulat alakulását indítványozza, mely egyesült erővel össze-venne eladó magyar földbirtokokat s azokat kedvező fizetési feltételek alatt, kisebb részletekben s kis nyereség mellett

belföldieknek megint eladná. Az üzlet nyereségét is nyújtana, a részvények jól jövedelmeznek és nagy szolgálatot tennének a közügynek. Erre nézve már is több köztisztelőben álló hazafiak érkeztek ezekről és mindenütt viszhangra talált, jelenleg eszmecsere által kívánja az ügyet élénkíteni és a gazdasági-egyetlen jövő gyűlésén ohajtja tárgyalatni. Szerény megjegyzésünk erre nézve csak az, hogy a felsorolt baj főképp pénz- és hitel-hiányban lévő kereskedő, gyökerező orvoslást fog lőni az életbeletetendő magyar földhitelezetelenek minél tágasb körébe ható mékódásában.

A „Pesti Hírnök“ halhatatlan szerkesztője egy közbedürdült glossában kimondja kerekén, hogy „az 1861-ki országgyűlés nem volt a közérzet tiszta és harmonikus kifejezése; a türelmetlenség és terrorizmus szültette volt az!“ Ugyancsak a „P. Hírnök“ ben olvastuk volt azt a kolossalis állítást is, hogy „az 1847/8-ki magyar legisláció a nemzet irányában árulás bűnét követte el.“ Mindezen nagy szavakat pedig el kell mondania Török Jánosnak, a néklül, hogy valaki elbűn, miszerint ez hasonlít azon szózatához, melyet „a legnagyobb magyar“ hallatna, ha a végzet el nem ragadta volna az élők sorából, s mégis folytonosan azon rögeszmében silylik, hogy e nagy férfi pályáját ő magához ragadta, s küldetése van azt tovább folytatni; a tévelygő, a mystificált, megcsalt és elárult nemzetet az 1848-ki törvények, s mindezekfelett a magyar miniszterium eszméje elleni harcával a legnagyobb veszélytől megmenteni stb.

Az „Ost u. West“ vezércikkében, az osztrák sajtószabadságot a török sajtószabadsággal élesen összehasonlítja, s miután előadja, hogy tavál Ausztriában is kimondták, sőt szintén köteleességgé téve a lapoknak, hogy a belligyekről irjanak, mert az államminiszter ur talán azon jámbor bielelemben ringatta magát, hogy majd minden csak az ő nézeteinek viszhangoztatója lesz: most 11 hó után, lakoltatják meg a lapokat a szólásszabadság bűneiért ezen alkotmányosnak mondott birodalomban; mintha azok, kik az államminiszter ur nézeteit nem osztják, mind bolondok vagy hazafiatlanok lennének, holott nézeteivel a birodalom népeinek sokkal nagyobb fele ellentétben áll. „Ausztria századokig meg volt, ugymond az „Ost und West“ — Schmerling ur néklül, és remélhetőleg századokig fog ő néklül létezni; de népei néklül Ausztria nem állhat fenn; s azért azt hisszük, hogy a magyarok, szlávok, románok stb. vezetőinek nézetei legalább is épp oly fontosnak tekinthetők Ausztriára és ennek jövőjére nézve, mint államminiszter ur személyes nézetei. S hogy ő e nézeteit nem oetroyalhatja Ausztria mind a 36 millió népére, az mindenesetre bajnak tekinthetők általa; de hogy ezen baj az által megszűnne, miszerint minden ellenkező nézet sajtóperekkel elhallgattatik — ez oly kérdés, melyre Bach báró ur hasonló eljárásának példája után, igenlőleg nehezen lehetne felelni.“ S midőn a szabadabb elvt bécsi lapok ma így írják, — és nem látnak okot, hogy másként irjanak: látni való, hogy mily szomorú képét adja ez a jelen politikai viszonyoknak Ausztriában, hogy mily nyomorúság a lég itt, mily nagy a betegség ez államban, s hogy mennyire tarthatatlan a jelen állapot!

Nemzeti színház.

(r.) Szombaton, april 12-kén egy új francia-dráma került színpadra. Címe: „Az ördög vagy egy parisi vak leány“, Thiboust és Delacourt után fordította Follinusné. Rég nem láttunk ily csattanós váratlanságokkal teljes, csodásan összevágó véletlen-ékeken alapuló rémdrámát. Egyébiránt igen érdekesítő folyama s dramaturgiai s-ök szerinti kifejlődése van a műnek; a fordítás tiszta szép nyelvezettel sikerült.

Vasárnap, apr. 13-án a helybeli szegények javára érdekes „Énekes és szavallati hangverseny“ két szakaszban a társulat kitünőbb drámai és operai tagjai által.

A husvéti ünnepek miatt hét napon át nem volt előadás. Hétfőn, apr. 21-én: „Pütkösdi királyné“, mely alkalommal a Szőlősi nővérek mint újonnan szerződött tagok igen kedvezőleg mutattak be magukat.

Kedden, apr. 22-én: „II. Rákóczy Ferencz fogsága.“ Szerdán, apr. 23-án: botrányoztató szerep-nemtudással oly előadás vala, melyet alig lehet a sorozatba iktatni. Nem volt az „előadás“, legfőkébb próbának ba beillett volna.

Csütörtökön, apr. 24-én: „Troubadour“ Verdi operája adatott, mely alkalommal európai nevű tenor-énekes bazánkfia, Stéger Ferencz, mint vendég, s Térey Antónia, mint újonnan szerződött tag, először léptek fel. Kettős érdek voná tehát a közönséget a színházba, s az nagy számmal is jelent meg. Nem szükséges bővebben magyarázni, hogy Stéger éneke elragadó volt, s a közönség színi nem akaró tapsokkal és kiívásokkal adá méltánylatuak és bámulatának érthető jeleit. A ki Stéger nem ballotta, annak kellő fogalma se lehet, hogy mi az a valódi tenorhang, s a férfiu éneklő organum mily hatalmas eszköz a legimposantabb és legolvatagabb zenei eszmék kifejezésére. Közönségünk Follinus urnak bizonyára nagy köszönettel tartozik, hogy nem kimélt semmi áldozatot, megnyerni e nagy művészt néhány vendégzerepre. A mi Térey Antónia énekét illeti, első fellépése után nem akarunk eldöntöi ítéletet mondani; annyit bizonyos, hogy már ezen első fellépésével is megnyerte a közönség tetszését. Hangja, kivált felső sopranhangjai igen szépek s hajlékonyak, énekeládása és jítéka sok routine-ra mutat, alakja szép színpadi jelenet. Mindenesetre nyereség a társulatra nézve.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, apr. 19. A „Post“, Palmerston közlönye, egészen más szempontból taglalja a miniszterelnöknek az olasz ügyben mondott beszédét, mintha az csupán és kiválólag Franciaország ellen lett volna intézve. „Ez egyetlen kis mondat: „szabad az Alpeseiktől Adriáig.“ — jegyzi meg a „Post“, miután azon benyomásra szökött, melyet e beszéd Ausztriában tett — elsepri Palmerston lord mind azon kicsinykés, az osztrák befolyás alatt álló hírlapok által oly nagy buzgósággal terjesztett híreket, melyek szerint az angol és osztrák érdekek közössége a keleti kérés-

désben oda lőn magyarázva, mintha Anglia az olasz népek és kormányok eddigelő nyújtott erkölcsi segélyét megvonná, s egy oly közös cselekvési politikát szándékoznék elfogadni, melynélfogva az angol kabinet tetteleg elfordítaná tekintetét Velenceze állapotáról. Most már a brit kormány valódi nézeteiről ezen ügyet illetőleg, a tévedés- vagy félreértésnek többé semmi lehetősége sem foroghat fenn. Legnagyobb, legtapasztaltabb és legnyomatékosabb államférfiának szája által nyilvánítja Anglia, hogy Velenceze kiűrését az osztrákoktól épp oly élenek kívánja, mint Rómát a francziáktól. Mindkettő tovább maradásában (bármennyire különbözők is a két megszállás feltételei), az angol kormány és nép egy és ugyanazon okát látja Olaszország elkeseredésének és nyomorának, egy és ugyanazon forrását Ausztria pénzügyi bajainak, s egy rugóját az erkölcsi és vallási kiüdelmeknek Franciaországban. Palmerston lord úgy járt el, mint igazi, ha talán nem éppen kellemes barát, midőn beszéde által szétoszlatta azon családásokat, melyekben némelyek ringaták magokat, az angol nézeteket illetőleg Velenceze megtartásáról.

A „Times“ Bischopnak az Olaszországban elfogott borurbon-ügyöknök egy levelét közli, melyben ez keservesen panaszkodik azon lágymelegségről, melyet irányában az angol konzul tanusít s a rozsz bánásról, melyben elfogatásakor s Nápolyba szálltatása alkalmával részesült. Vizsgálati fogságban, ugymond, elég illedelmesen bántak vele, habár tartó, hogy talán örök időnkig kihallgatatlannal fog tűlni. Ártatlannak tartja magát, mivel a nála talált, Rómába szülő barátságos levelek békéltetve, ő tehát nem lehet felelős azok tartalmáért. Nincs semmi adat, hogy ő valamely tulajdonképeni összeesküvésnek részese volna; mert ő egyedül van, társak néklül. Kalandjainak leírásában némely komikus részleteket is említ. A többek között írja: Az egyiknek, kik őt elfogták, s kiket ő szemrehányólag garibaldistáknak nevez, azt állították, hogy ő nem angol, hanem álcázott osztrák vagy svájci. Mindjárt meglátom én, szöla az egyik, vajjon igazán angol-e, s felhívta őt öklüvadásra. Midőn Bischop a felhívást visszautasította, — nem megmondtam kiálta fel a „Garibaldiist“, hogy nem angol, hanem egy pimasz royalista? s azzal jól melbe ütötte a la Macdonald. A levelet a fogolynak egy hadnagy testvére juttatta a „Times“ hoz.

A hivatalos udvari újság a „Moniteur“ jegyzéke dacára határozottan állítja, hogy a francia császár és császárné megfogják látogatni a kiállítás s e végett néhány napot töltenek Londonban. Még a palotát is megnevezi, melyben szállva lesznek. Igaz azonban, hogy a megnyitási ünnepélyen nem lesznek jelen. Tehát még sem oly nagy a harag Palmerstonra az olasz ügyben mondott beszédeért.

Franciaország. Páris, apr. 19. Minél inkább kitűnik a császár mexikói programja keresztültelének nebézsége, annál inkább kezd itt az ügy a nemzeti becsület kérdéssé válni, ha bár az Ozeánon túl aratandó babérok-nak itt nem nagy népszerűsége van. E napokban Lorenz tábornokhoz egy parancs fog indíttatni, mely őt még erősebb rendszabályokra ösztönözi. A „Moniteur“ műtleni levelezője azt hiszi, hogy H-ydt porosz miniszter Roon hadügyminiszterhez intézett bizalmas levelének közlése nem ártott a miniszteriumnak, mert csak azt bizonyítja, hogy Heydt ur, sajátos éles szaglással belátta, hogy a közvéleményt arczul csapnia nem szabad, sőt ellenkezőleg a korona méltóságával és az ország javával összeegyeztethető minden egedményt meg kell annak adnia. A miniszterium belátja, hogy a hadügy budgetjét és a fogyasztási költségvetését a népesség kedélyének lecsillapítására alább kell szállítani Franciaország az északamerikai kérdést ismét adott, szóba akarja hozni Angliában. A gyapott-zűkség itt is érezhető kezd lenni, s ennek folytán az amerikai viszály tovább tartását vézetes csapásnak tekintik, melyet tovább tűrni nem lehet. Azt hiszik itt, hogy e nézeteket Angliában is osztják, és így remélik, hogy e kérdés közös működésre buzdítandja a két hatalmat.

Olaszország. Turin, apr. 17. Az olasz kormány elhatározta, hogy a rablók elleni hadjáratban rendre minden csapat részt vegyen, hogy ez által alkalmuk legyen apró csatározásban neki szokni a táborozás fáradalmának és veszélyeinek. Az északolaszországi fiatalok, mely tevékeny részt akar venni a szabadság nagy harcában, mindenféle hadi gyakorlatokat tart. A genai karabélyosok, Menotti Garibaldi vezérlete alatt, a hadügyminiszter rendelkezése alá adták magukat s más önkényes csapatokkal együtt a rablók ellen fognak menni. Ezen csapat, melyet előbb Bixio vezérelt, kizárólag mind előkelő családokból való mivelt ifjakból áll.

Az „Opin. nationale“ írja, hogy Franciaország ezentul szárazon és vizen erőlyesen fog működni a rablók ellen. Azon francia ágyuk, melyek Victor Emannelt Nápoly előtt üdvözlésekkel fogadják, egyuttal II. Ferencz trónvesztésének is a kegyelemdíjást adják meg.

Mauro és Martini képviselők Hudson angol követnek egy 35,000 aláírással ellátott, az angol parlamenthez intézett kérvényt nyújtottak át, Róma kiűrésének siettetése tárgyában.

Foggiban egy bizottság, a kertületi főnök elnöksége alatt, háláiratot szavazott Palmerston lordhoz, Olaszország érdekében tett parlamenti nyilatkozataiért. A háláirat azon kéréssel végződik, hogy a nemes lord tartsa meg a barátság és részvét érzelmeit azon nép iránt, mely minden áldozatra kész, hogy függetlenségét teljesen kiívja.

Rómából jött tudósítások szerint is valószínű, hogy Goyon tábornok Centrillo rablófőnököt elfogatta. Azt is mondják, hogy 100,000 töltenyt és 400 egyenruhát lefoglaltattak, melyek a rablócsapatoknak voltak szánva Nápolyba.

Oroszország. Az „Indep.“ egy tudósítója II. Sándor császárnak egyik testvéréhez intézett leveléről tesz említést, mely a következő jelentékeny részleteket tartalmazza: A császár elismeri azon nehézségeket, melyek a teljes szabadsátságnak még utjában állanak, de nem csüggedt miatuk. Meg van győződve, hogy e nagyszerű reform egy év alatt, mindenki meglegedésére be lesz végezve. Erősítai fo-

gom, mondja a császár, a nemzet szellemét, s szándékom lassan, de szilárdul a haladás útját követni. A reformok hatástalanok lennének, ha egy csoport elavult törvény és rendelet el nem törölnének, miután alkalmazásuk ma már többé nem lehetséges. Ez a legjelentékenyebb pont, melyel szakadatlanul foglalkozni fogunk. A császár nem mondja ugyan ki a „népképviselőt“ szót; de megjegyzi, hogy a népkívánatait szükségesséppen ismerni kell, s végül azon szándékát nyilvánítja, hogy a tartományi és községi szabadságokat meg fogja szilárdítani és kibéltetjeszteni. Az „Indep.“ tudósítója szerint ezen levél közrebecsátása nagy hatást fogna gyakorolni.

Törökország. A déli szláv mozgalmak nagyszerű háborúvá kezdik kinőni magukat. A „Vanderer“-nek írják Ragusából apr. 10-ről: A kermiczei és sestanei ütközet, mindenesetre a legjelentékenyebb, a hercegovinai hadjárat megkezdése óta, és pedig kimenetele, és elkerülhetlen következményeinél fogva egyiránt. Asson-Not-bey, kinek feladata volt Kermicze mellett, az ellenség támadását fenn tartani, annak balszárnány keresztlát akarta a visszavonulást kérészakolni. Ez nem sikerült, Kermiczebe vonult vissza, hol nemsokára aztán magát megadni és fegyvereit lesrakni kényserült. Másnap reggel erősítések küldettek, s Scutariból egy gőzös 2000 embert szállított a csataterhez, s 24-ik mart. történt a sestanei véres csata, mely a törökök teljes megveretésével végződött. Leirhatatlan azon remület, melyet ez esemény hirt Scutariban okozott. E napon 100 előkelő scutarii polgár vesztette életét. Hasztalan igyekezett a scutarii basa megnyugtani a kedélyeket, s a népet rábírt, hogy az előnyomuló ellenségnek tömegesen álljon ellent; szavai pusztában hangzottak el. A török kormány semmit sem mulasztott el a megveretés következményeinek elhárítására. Az Antivarinál összpontosított figyelő-hadtest egyrésze tüstént Scutariba vezényeltetett. 27-én két zászlóalj redif érkezett oda, oly nyomorult állapotban, hogy inkább koldusokhoz, mint katonákhoz hasonlítottak. Vukalovich az elszórt fölkelőket szedi össze, s a törökökkel egyezkedésről végkép lemondván, szokott erőlyével készült a támadáshoz. E hó 7-én, egy török élelmi-szállítmányt támadott meg, s azt sikerült is elfoglalnia. Eppen most kapom Albániából a következő tudósítást. A Miriditák vonakodnak harcolni a keresztények ellen; parancsnokuk Bib-Doda, jelentést tett a kormánynak, hogy embereit rendbentartani képtelen.

A „Donau Ztg.“ egy fontos cikket közöl felelettel az „Ost u. W.“-nek egy cikkére, melyben azon kérdés van fejtegetve, hogy Szerbia, a porta érdekében, Boszniát és Hercegovinát megszállani szándékozik, hogy ott a békét helyreállítsa. Ha ez, írja a „D. Ztg.“, a porta beleegyezésével történne, valóban annyi volna, mint a keséket káposztás kertbe zárti. Ha a Porta tehetetlen volna arra, hogy magán segítsen, mi pedig az eddigiekből következtetve, nem hiteket, ez esetben talán európai közbenjárás eredményezhetne a lépés; de ez esetben Szerbia oly megbízott lenne, kinek közbelépése csak a zavart fokozhatná, s kinek segélyere semmi szükség akkor, midőn Európa beszél. A cikk szerzője, a Porta és a szerb kormány közötti differenciákat tárgyalván, azon következtetésre jut, hogy miután a Porta a szerb kormány panaszaiknak orvoslást adni vonakodik, használhat ugyan erőszakos rendszabályokat, de mindenesetre jól tenné, ha meggonná, és tekintetbevenné az európai hatalmak helyzetét, mielőtt elhatározó lépést tenni jónak látna. Szerbia nagyobbítás, a cikk szerzője előtt, minden esetben örvendetes esemény. Magára Szerbiára talán, — ezt nem vitatjuk: de semmiesetre sem örvendetes az Európa békéjére, és legkevésbé Ausztriára nézve. Osztrák szemponból, egy többé vagy kevésbé független délszláv birodalom felállítása ellen egész erőlyével kell küzdeni. A differenciát illetőleg, mindenki tudja, hogy a porta is évek óta a panaszok egész sorozatát hozhatja fel Szerbia ellenében. Tény az is, hogy egy, aránylag erős hadereggel felállításával a portát fenyegeti, míg az, a hercegovég irányában békés magatartást tanusított. Akármint legyen is a dolog, mi sohasem fogjuk megengedni, hogy a szerb hercegovég, népjogi szempontból tekintve, csak árnyékával is birjon azon jogoknak, hogy a porta ellen támadólag léphessen fel. E harc nem volna egyéb lázadásnál. A parisi szerződésben, — sajnálatos jelentjük ezt ki — ben foglaltatik ugyan azon határozat is, hogy benső rendetlenség esetére, bármelyik hatalom sines jogosítva egyoldalú beavatkozássra. De e szerződés sem helyesli vagy igazolja a támadást. Ohajjünk, sőt megvárjuk a hercegi kormánytól, hogy köteleességeit, melyekkel különösen Európa irányában tartozik, szemelőtt tartsa. Ha a dolgok egyszer annyira érnek, hogy a keleti kérdés önmagától Európa elé lépven, sürgős megoldást követelend, akkor minden hatalom tudni fogja, mely pártköz kelljen csatlakoznia, és csatlakozni is fog. De véghetetlen felélesség fogná azok vállait terhelni, kik e kérdést mesterségesen előidézni iparkodnának. Nekünk ugyetszik, hogy a conjuncturák e tekintetben nem igen biztatók a kezdeményezésre. Európa békét ohajt, s azon kísérletért, hogy ez ohajtása teljesítésének útjába viszonyok gördítenének akadályok, a legerősebb hatalmon és akaratton is boszút állna. Ha tehát a szerb kormány, tetteit a józan okosság határai között intézend, akkor nincs helye azon félelemnek, hogy a kis hercegovég európai háboru fáklyáját fogja meggyújtani. Ugy Ausztriában, mint a hercegovégben, aránylag jó és kielégítő intézményekben részesül a szerb törzs. Balgaság volna tehát jólétét, szabadságát veszélyeztetni, egy alig valószínűtlen álomért.

Görögország. A „Köln. Ztg.“-nak írják: Otto király komolyan foglalkozik az eszmével, hogy a koronáról lemondjon; de a királyné nem akar hallani e lépésről. Azonban mindenki meg van győződve, hogy előbb utóbb lemondás lesz a dolognak vége.

Dunafejedelemségek. A moldva oláh egyesült fejedelemségek országgyűlésén indítványoztatott, hogy ezentul minden hivatalos iratokban a „Romania“ címet használják.

Az indítvány azonban, a külügyminiszter azon megjegyzése következtében, hogy e névváltoztatás az egyesült fejedelmek népeit csak compromittálni fogná Európa előtt, — elvetették.

Ujabbak. Bécs, apr. 24. A „Sch. Corr. meg-hazudtolja a hadsereg leszállításáról indult híreket.

— Triest, apr. 24. Nauplia megadása bebizon-yul; a bünbocsánatból kirekesztettek külföldre mennek.

— Berlin, apr. 23. A mai „Sternztg“ a jelen-legi miniszteriumnak állítólag megtörtént, vagy közel bekövetkező visszalépését a koholmányok sorába utasít-ja, s a hirt valóságos képtelenség gyanánt tünteti fel.

— Turin, apr. 23. Károly Ferdinánd capuai her-czeg, a meghalt II. Ferdinánd király ifjabbik testvére, tegnap reggel itt meghalt.

— Uj-York, apr. 12. A különszövetkezettek

sánczolásai átszelik Yorktown félszigetet s 500 ágyuval vannak megerősítve. A különszövetkezettek részéről kétségbeesett ellenállás várható. A corinthis ütközettről az egyesült államok kormánya nem adott ki hivatalos tudó-sítást. Mindkét részről 70,000 ember harczott. A híresztelt veszteségek azonban túlzottak. A különszövetkezet-ek congressusa az északi kikötőket minden nemzetek áru-czikkeinek megnyitotta, az egyesült államok kivételével. Az egyesült államok csapatai Hanteville Alabamában megszállották.

— Bécs, apr. 22. A „P. L.“-nak írják: Tegnap délután 5 órakor gr. Forgách kancellár lakásán ünnep-lyes ebéd volt, melyre hivatalosok voltak: Károlyi László, Rohonczy, Priviczky és Szűgyényi urak s a kancellária valamennyi tanácsosai. Apponyi grófnak tegnap több órá-ig tartó értekezése volt a kancellárral. E két közlemény

közt a kapcsolatot azon hír képezi, mely szerint a ma-gyar kérdésbeli kiegyezésre nézve bizonyos alapok állít-tattak volna meg; természetesen nem a feudalisták és az udv. kancellária között. Annyi kétségtelen, hogy ez alkalommal az itteni magyar kormánykörökben élénk ér-tekezések folytak.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Április 25-én: Nemzeti kölesön 84.45. 5 % Metalliques 70.75. Bank-részvény 845.—. Hitel-részvény 216.50. Váltó Londonra 132.70. Ezüst 132.—. Arany 6.26.

Április 23-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 74.—. Erdélyi 69.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

(579)

Haszonbéri hirdetmény.

(2—3)

Hunyadmegyében O-Brettén, Szászvárostól Hátszegré eső utvonalon, m. e. 175 h. első, 110. h. másodrendű szántó és kaszálókölből álló jószág — hol a határtagositás ügye már a kiszakasztásig haladt — malom s több korsoma regalával, lak és gazdasági épületekkel, rendezett állapotban, teljes fundus instructussal vagy a nélkül, akár június 1-ső akár a kö-vetkező sept. 1-ső napján kezdve 4—6 évekre, kedvező feltételek mellett bérbe adó. — Értekezhetni május végéig helyben a tulajdonosnál — Sz. L. —

(571)

Kereskedésembe éppen most érkezett,
minden nemű

FÉRFI KALAPOK

ára: 2 frt. 50 kr. — 3 frt. 50 kr. — és 4 forint.

Ajánlom továbbá nagy választékú fali és toilette tükröimet aranyozott valamint fa-keretekben;

Végül igen csinos ablak-függöny-tartóimat, függöny-kapcsaimat és rózsáimat jutányos árban.

CSAPÓ SÁNDOR.

(580)

LAKVÁLTOZTATÁS.

(2—3)

Alólírt tisztelettel tudatom a t. cz. közönséggel, hogy belső-középut-czai 536 számú szállásonat áttettem b-szénutczra 131 számú házhoz.

Pontos és kész szolgálatom mellett a nagy érdemű közönség további part-szolgájak

Vajbel József,
nőszabó.

(578)

Fürdői jelentés.

(3—3)

Midőn alólírt a nagyérdemű t. cz. közönségnek, irányába eddig tanusított bizalmáért, a legkötelezettebb köszönetet nyilvánít, szerencsés ez alkalommal egyszersmind tudatni, hogy a báznai fürdő intézetet, a következő 4 évekre is haszonbérbe vette.

Bázna, Medgyes mellett mart. 31-én, 1862.

Ehrlich Mihály, haszonbérli.

(391)

27/4 1862.

(8—8)

A kedvelt, kellemes zamatu valóságos

Schneebergi növény-szörp.

mint elősmert coyhítoszer a hűlésből származott bajokban, u. m. a grippében, catharusban, köhögéseknél, torokgyik- és gyuladásoknál, főleg a mell- és tüdőbajoknál; talátható

Kolozsvá tt gyógyszerész WOLFF J. urnál. Továbbá: Tordán Wolff Gábor gyógyszer. Beszterczén Dietrich & Fleischer, Dézsen Krémer Sámuel, Segesvárt Misselbacher J. B. Lu-goson Arnold József, Medgyesen Breiner C. Zalathán Mégai J. Szászvároson Spech Gusztáv, N.-Bányán Horacek József gyógyszer., Szathmáron Turoczkó D., N.-Váradon Janky A. N.-Károlyban Schöberl K. K.-Fejérvárt Sándor R. gyógyszer., N.-Szebenben Zöhrer J. F. Deb-reczenben Föltel Nándor urnaknál.

Egy üveg ára 1 frt 26 kr. osztrák értékben.

Egyszersmind a fentebbi megbízott raktáros urnaknál még kapható:

TYUKSZEM-KENŐCS, a legjelesebb a maga nemében, Schmidt cs. k. főorvostól. Egy skatulya ára 23 kr. o. é.

Rr. Behr IDEGERŐSÍTŐ KIVONATSZERE az ideg és test erősítésére. 70 kr. Dr. Walter ugynevezett KELETI VIZE, Londonból, a közsvénybe szenvedőknek. — Egy üveg ára 1 frt 5 kr. o. é.

Stub-Alpesi NÖVÉNYNEDV mell- és tüdőbetegségekben. Üvege 87 kr. o. é.

(575)

(3—3)

Kölesön-könyvtár Sz.-Udvarhelytt.

Alólírt van szerencsém a helybeli és vidéki t. cz. közönségnek tudomására juttatni, miszerint a magyar és német szépirodalom legujabb és legjelesebb ter-mékeiből egy kölesön-könyvtárt nyitottam meg.

Olvasási díj: egy egész évre előre fizetve 8 frt. oszt. ért.

„ „ egy fél évre „ „ 5 „ „ „

„ „ havonként „ „ 1 „ „ „

Könyvekkel, az illető biztosíték letétele mellett, vidékre is szolgálok.

Sz.-Udvarhely, április 15-én 1862.

Dobray Nándor.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutczra 74 sz.)

(553)

(8—8)

A Budai sorsjegyeknek 7-dik huzása

15-dik június helyett e folyó év április 30-kán fog történni
30,000 o. é. frt főnyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, mely ezen sorsjegyek mindenikével a legkedve-zőtlenebb esetben is okvetetlen elérhető, 60 — 70 — 80 osztrák forin-tokat tesz.

Ezen válatat Buda várossa 102 fekvő birtokai által van biztosítva, s ezen kívül még mint további biztosíték kezekednek, 1,200,000 frt. értékű sorsolható föld-teher-mentesítési kötelezvények az alólírt nagy kereskedő háznak ellenőrsége mellett, a válatat tartalma ide-jére ellátott alapörlesztési-pénztára által őriztetve. —

J. G. Schuller és társai

Sorsjegyek kaphatók Kolozsvárt, DIETRICH SAMU kereskedésében.

Porosz kir. kerületi physicus

Dr. KOCH jegesztett növényczukorkái

kizárólag. eredeti skatulyákban 70 és 35 kr-ával adatnak el.

Ezen, a legkittünőbb növény-nedvekből a legtisztább czukorjegeczeknek hozzávegyi-tése által készült Dr. KOCH-féle növényczukorkák = mint a legismerőbb vé-leményezések bizonyítják = enyhítő s izgalomcsillapító hatással bírnak: köhög-ségnél, rekedtségnél, nyálkásságnál stb. s a bennük létező növényi ned-vek s édes anyagok legjava által sikeres hatásnak a beszélő szerv tisztaságának, frissességének s hajlékonyságának fönttartására. Nemesak ezen valóban jótékony sa-játságunknál fogva különböznek igen előnyösen a gyakran igen megdicsért ugy nevezett mell-thea-lepénykéktől [Pâte pectorale], hanem e készítmények még főleg azáltal jelesek, hogy azokat az emésztési szervek könnyen elbírák, s a hosszabb hasz-nálatnál, semmi gyomorfájdalmat, sem savat, sem nyálkásságot nem okoznak, és nem hagynak hátra.

Dr. KOCH növényczukorkái hosszukás skatulyákba pakolvák, melyeknek barna írással nyomott fehér czimlapjai az alább álló pecsétet és aláírást viselik.

Egyedül raktár

Kolozsvárt:

WOLFF J. és KHU-

DI J. gyógyszer-tá-

raiban, és az ösmeretes

bizományos urnaknál

Erdélyben.

Dr. Aug. Willeh. Koch
Pharm. Chemist

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Széchény Pál kalocsai érsek élet-

rajza, írta Padós János. Ára 50 kr.

Versus memoriales Emmanuelis

Alvari (De generibus nominum) Ma-

gyar és német értelmezéssel. A tanuló

ifjuság számára közli Németh Antal

gymn. tanár. Függelékül a latin nyelv-

tanokhoz. Ára 20 kr.

Ábrázoló mértan, árnytan és táv-

lat. Tankönyvül felsőtanodák haszná-

latára Hieser J. után Dr. Szabó,

ky Adolf kegyesrendi tanár, 145 a

szövegbe nyomott idommal. Ára 2 frt.

Mit tartunk azon magyar em-

berekéről, kik ez időben a kineve-

zés után nyert helyhatósági hivatalo-

kat elvállalják. Ára 40 kr.

A görögök holdja Pericles korá-

ban s valami a Democrit-féle tejút-

ról. Ára 1 frt.

Utolsó Árpád, eredeti történeti dráma

6 felvonásban, írta Várady Gusztáv. Ára 1 frt 20 kr.

A szőlő, borkereskedés és borti-

zed megszűntetés, mint Magyar-

ország anyagi jólétének alapfeltételei.

Ára 30 kr.

Salustius művei. I-ső füzet: Jugurtha

1—84. II-ik füzet: Jugurtha 85

végig és Catilina összeesküvése,

fordította Vojdissek József. Egy

egy füzet ára 40 kr.

Egy két szó a homoeopathiáról.

Ára 10 kr.

Kis mesélő, írta Horkai Bácsi.

Ára 20 kr.

Vásárfia, írta Horkai Bácsi. Ára 20 kr.

A magyar Jacobinusok, történeti re-

gény, írta Pulszky Ferencz, fordította

Beniczky Emil. 2 kötet 2 frt 80 kr.